

УДК 796.332

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОКАЗНИКІВ
ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ДІЙ З М'ЯЧЕМ
ВОРОТАРІВ КОМАНД, СРІБНИХ ПРИЗЕРІВ
ЧЕМПІОНАТІВ ЄВРОПИ ТА СВІТУ
З ФУТБОЛУ 2004–2016 РОКІВ, У ФІНАЛЬНИХ МАТЧАХ**

Ігор ЧОРНОБАЙ, Богдан ХОРКАВИЙ

*Львівський державний університет фізичної культури,
м. Львів, Україна, e-mail: ichornobay@ukr.net*

Анотація. За результатами аналізу літературних джерел виявлено недостатньо вивчені аспекти техніко-тактичних дій (ТТД) з м'ячем футбольних воротарів під час змагань найвищого рівня. Мета дослідження – визначити показники ТТД з м'ячем воротарів, команд срібних призерів ЧЄ та ЧС 2004–2016 років у фінальних матчах. ТТД з м'ячем воротарів у захисті визначали з урахуванням рівнів складності ігрових ситуацій. У середньому за матч в атаці виконували 33 ТТД з м'ячем, у захисті – 9,85 (з них у ситуаціях з рівнем складності «а» – 33,3%, «b» – 24,6%, «с» – 23,2%, «d» – 18,8%). Найвищий брак ТТД з м'ячем у ситуаціях «d» – 46,2%.

Ключові слова: воротар, футбол, техніко-тактична дія, м'яч, атака, захист, ситуація, фінал, призер.

ПОКАЗАТЕЛИ ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКИХ ДЕЙСТВИЙ С МЯЧЕМ ВРАТАРЕЙ КОМАНД, СЕРЕБРЯННЫХ ПРИЗЕРОВ ЧЕМПИОНАТОВ ЕВРОПЫ И МИРА ПО ФУТБОЛУ 2004–2016 ГОДОВ, В ФИНАЛЬНЫХ МАТЧАХ

**Игорь ЧОРНОБАЙ,
Богдан ХОРКАВИЙ**

*Львовский государственный университет
физической культуры, Львов, Украина,
e-mail: ichornobay@ukr.net*

Аннотация. По результатам анализа литературных источников обнаружены недостаточно изученные аспекты технико-тактических действий (ТТД) с мячом футбольных вратарей во время соревнований самого высокого уровня. Цель исследования: определение показателей ТТД с мячом вратарей команд, серебрянных призеров в финальных матчах ЧЕ и ЧМ 2004–2016 годов. ТТД с мячом вратарей в защите определялись с учетом уровней сложности игровых ситуаций. В среднем за матч в атаке выполняли 33 действия с мячом, в защите – 9,85 (из них в ситуациях с уровнем сложности «а» – 33,3%, «b» – 24,6%, «с» – 23,2%, «d» – 18,8%). Самый высокий брак ТТД с мячом в ситуациях «d» – 46,2%.

Ключевые слова: вратарь, футбол, технико-тактическое действие, мяч, атака, защита, ситуация, финал, призер.

INDICATORS OF TECHNICAL-TACTICAL ACTIONS WITH A MULTIPLE WRITERS OF THE COMMAND OF SILVER PRIZES IN THE FINAL MATTERS OF EUROPE AND THE WORLD OF THE FOOTBALL 2004–2016

**Ihor CHORNOBAI,
Bogdan HORKAVY**

*Lviv State University of Physical Culture, Lviv,
Ukraine, e-mail: ichornobay@ukr.net*

Abstract. The analysis of literary sources revealed insufficiently studied aspects of technical-tactical actions (TTD) with a ball of soccer goalkeepers during the highest level of competitions. The purpose of the study: the definition of indicators of the TTD with the ball goalkeeping team silver medalists in the final matches between the European Parliament and the World Cup 2004–2016. TTD with ball of goalkeepers in defense were determined taking into account the levels of complexity of game situations. On average, for the match in the attack were 33 TTDs with a ball, in defense 9.85 (of them in the situations of difficulty level "a" – 33.3%, "b" – 24.6%, "c" – 23, 2%, "d" – 18.8%). The highest deficiency of the TTD with the ball in situations «d» – 46,2%.

Keywords: goalkeeper, football, technical and tactical action, ball, attack, defense, situation, finals,

prizewinner.

Постановка проблеми, її зв'язок із важливими завданнями. Техніко-тактичну діяльність команд на чемпіонатах світу (ЧС), Європи (ЧЄ) з футболу аналізувало чимало практи-

ків та науковців. Проте переважна більшість авторів звертає увагу на аналіз техніко-тактичної діяльності команд-чемпіонів, польових гравців, і небагато праць присвячено вивченню техніко-тактичних дій (ТТД) з м'ячем воротарів команд, срібних призерів ЧС та ЧС.

Змагальну діяльність кваліфікованих воротарів у футболі вивчали В.М. Шамардін (1979), А.І. Шамардін, С.В. Голомазов, Б.Г. Чирва (1996, 2003, 2004), В.Р. Мільруд (2001, 2004), А.А. Перцухов (2009), Б.В. Хоркавий (2012). Зокрема, досліджено показники змагальної діяльності кваліфікованих воротарів на основі матчів Прем'єр-ліги, першої та другої ліг України з футболу (А.А. Перцухов, 2009, Б.В. Хоркавий, 2011, 2012), удосконалено систему аналізу змагальної діяльності воротарів (Б.В. Хоркавий 2011, 2012); Б.Г. Чирва (2003) проаналізував дії воротарів під час організації атак команд високої кваліфікації.

Проте науковці, на нашу думку, недостатньо приділяють уваги вивченню ТТД з м'ячем футбольних воротарів найвищого рівня кваліфікації, зокрема воротарів команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу з футболу.

Актуальність нашої роботи полягає у визначенні показників виконання ТТД з м'ячем воротарів команд, срібних призерів у фінальних матчах чемпіонатів Європи та світу з футболу 2004–2016 років, та встановленні відмінностей між ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведені педагогічні спостереження за техніко-тактичними діями 40 футбольних воротарів у 20 матчах Прем'єр-ліги України дали змогу зробити висновок, що участь воротарів у захисних діях становить у середньому 30,6% техніко-тактичних дій від загальної кількості ТТД, а в атаквальних – 69,4% ТТД [1].

Кількість техніко-тактичних дій воротарів у проаналізованих матчах чемпіонатів України під час організації атаквальних дій була в діапазоні 51,7–82,1%, а середній показник становив 68,99% від загальної кількості техніко-тактичних дій за матч [1, 2, 3].

Дослідження [4] виявили, що співвідношення ігрових дій на лінії воріт, на виходах і під час організації атаки становило відповідно 27%, 31% і 42%. За даними науковців [2, 5], нині ці показники змінилися відповідно на 30%, 16%, 54%.

Так, А.А. Перцухов (2009) визначив, що воротарі під час футбольних матчів найчастіше з-поміж ТТД з м'ячем здійснюють удар від воріт, передачі м'яча ударом ногою з рук, перехоплення м'яча, приймання м'яча руками. При цьому найбільшу кількість неточних дій у грі воротарі здійснюють, виконуючи передачі м'яча ударом ногою з рук, передачі м'яча ударом з ґрунту, удари від воріт [6].

Унаслідок проведеного аналізу матчів Кубка світу та чемпіонатів Європи 1998–2000 років визначено вдалі дії воротарів після завданих суперниками ударів ногою з гри з площі воріт, зі штрафного майданчика та з-за його меж (з гри та під час виконання штрафних ударів) [7, 8].

У діях з організації атаки виявлено, що найбільш ефективним і досить надійним способом як у дорослих, так і в юних воротарів, є кидання м'яча рукою, а найчастіше використовуваним – удар ногою з руки. Проте практично кожна друга передача воротаря ногою виявляється неточною [13, 14, 15].

Так, В.М. Костюкевич пропонує аналізувати змагальну діяльність, техніко-тактичні дії гравців з фіксуванням у трьох режимах координаційної складності (РКС) [9]. Зокрема, Б.В. Хоркавий запропонував у грі воротарів під час оцінювання ігрових ситуацій вирізняти 4 рівні складності: простий, ускладнений, складний, екстремальний [10, 11, 12]. Найбільшу кількість пропущених м'ячів зафіксовано у ситуаціях з екстремальним рівнем складності (77,9%) [10, 11, 12].

Мета дослідження – визначити показники виконання техніко-тактичних дій з м'ячем воротарів команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу з футболу, у фінальних матчах ЧС та ЧС 2004–2016 років.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати дані літературних джерел та мережі інтернет про техніко-тактичні дії з м'ячем воротарів.

2. Визначити відмінності кількісних та якісних показників техніко-тактичних дій з м'ячем воротарів команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу з футболу 2004–2016 років, у фінальних матчах.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, відеозаписи матчів чемпіонатів Європи та світу з футболу, педагогічні спостереження за техніко-тактичними діями з м'ячем воротарів, методи математичної статистики.

Організація дослідження. У протоколі реєстрації техніко-тактичних дій з м'ячем у захисті враховано рівні складності («а», «b», «с», «d») ігрових ситуацій [3, 10].

Дослідження проведено з використанням комп'ютерів, комп'ютерних технологій, обладнання, відеоапаратури, відеозаписів фінальних матчів чемпіонатів Європи 2004, 2008, 2012, 2016 років та чемпіонатів світу з футболу 2006, 2010, 2014 років.

На основі педагогічних спостережень за ТТД з м'ячем воротарів команд, срібних призерів у фінальних матчах ЧЄ та ЧС з футболу 2004–2016 років, ми **отримали такі результати.**

В основний час фінальних матчів воротарі команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу з футболу 2004–2016 років, під час атак виконали всього 231 ТТД з м'ячем, з них 46 – невдало. Найбільше ТТД з м'ячем в атаці виконав воротар збірної Голландії 2010 року – 52 ТТД з м'ячем (табл. 1), а найменше – воротар збірної Франції 2016 року – 15.

Найбільший брак виконання ТТД з м'ячем в атаці був у грі воротаря збірної Португалії 2004 року – 39%, а найменший – у воротаря збірної Італії 2012 – 7%.

Воротарі команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу з футболу 2004–2016 років, в основний час фінальних матчів серед усіх ТТД з м'ячем в атаці найчастіше виконували довгі передачі м'яча верхом зі стандартів (43 рази) та в ігрових ситуаціях (31 раз) (табл. 1), з них невдало виконано 17 та 19 передач відповідно.

Найбільше разів довгі передачі м'яча верхом зі стандартів та в ігрових ситуаціях виконав воротар збірної Аргентини 2014 року – 17 разів, а найменше – воротар Франції 2016 року – 4 рази. Найменше помилявся під час виконання довгих передач верхом воротар збірної Італії 2012 року (1 раз із 6-ти).

Також в атаці, частіше ніж інші ТТД з м'ячем, воротарі команд-чемпіонів в основний час фінальних матчів виконували зупинки м'яча (39) та середні й короткі передачі ногами низом в ігрових ситуаціях та зі стандартів (усього 61 раз) (див. табл. 1).

Найбільше разів зупинки м'яча виконав воротар збірної Голландії 2010 року (14 разів), воротар Франції 2016 року не зупиняв м'яч. Найбільше разів виконував середні й короткі передачі м'яча ногами низом в ігрових ситуаціях та зі стандартів воротар збірної Італії 2012 року (19 разів), а найменше – воротар збірної Франції 2006 року – 4 рази.

Воротарі команд, срібних призерів у фінальних матчах чемпіонатів Європи та світу 2004–2016 років, виконували часто в атаці такі ТТД з м'ячем: «передача м'яча ногою довга верхом» в ігрових ситуаціях або зі стандартів, «зупинка м'яча», «передача м'яча ногою коротка низом» в ігрових ситуаціях. Лише два воротарі виконували «передачу м'яча ногою довгу низом» – воротар збірної Голландії 2010 року (3 рази) та Італії 2012 року (2 рази).

Воротар збірної Голландії 2010 року в основний час фінального матчу застосовував в атаці найширше коло різних ТТД з м'ячем – 13, воротар збірної Італії 2012 – 12 різних ТТД з м'ячем, і найвужче коло різноманітних атакуювальних ТТД з м'ячем використовували воротарі збірних Португалії 2004 та Франції 2016 року – по 7 (див. табл. 1).

Воротарі команд, срібних призерів ЧЄ та ЧС з футболу 2004–2016 років, в основний час фінальних матчів виконали в захисті всього 69 ТТД з м'ячем (табл. 2), з них 7 – невдало (у ситуаціях рівня «d» – 6 та рівня b – 1). В ігрових ситуаціях рівня складності «а» виконано всього 23 ТТД з м'ячем, рівня складності «b» – 17, рівня складності «с» – 16, рівня «d» – 13 ТТД з м'ячем.

Таблиця 1

Виконання ТТД з м'ячем в атаці воротарями команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу 2004–2016 років, в основний час фінальних матчів

№ з/п	Назва ТТД з м'ячем	Кількість виконуваних / і невдало виконаних ТТД з м'ячем						
		Португалія 2004	Франція 2006	Німеччина 2008	Голландія 2010	Італія 2012	Аргентина 2014	Франція 2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Передача ногою довга верхом		7–4	1–1	12–8	3–1	6–3	-2
2	Передача довга вибиванням з рук	3–3			2–2	2–2	2–1	
3	Передача ногою довга низом				2	1		
4	Передача ногою середня низом			1	6	5	1	
5	Передача ногою коротка низом	3		6–1	1	9	2	2
6	Передача рукою верхом довга	2	2	4	2	2	1	-1
7	Передача рукою верхом середня				2		1	
8	Передача рукою низом середня		2	4				
9	Передача рукою низом коротка		4	7	2	1	1	
10	Зупинка м'яча	2	1	6	14	10	6	
11	Ведення м'яча				1			1
12	Стандарт, коротка передача низом	1	1	1		1	1	1
13	Стандарт, середня передача низом	1	3	1	6	4	1	3
14	Стандарт, довга передача низом				1	1		
15	Стандарт, довга передача верхом	9–5	8–3	9–4	1	3	11–5	2
16	Усього:	21–8	28–7	40–6	52–10	42–3	33–9	12–3

Найбільше ТТД з м'ячем у захисті виконав воротар збірної Німеччини 2008 року – 21 ТТД, з них 1 раз невдало (табл. 2), а найменше – воротар збірної Франції 2016 року – 6 ТТД з м'ячем (див. табл. 2).

Найбільше разів серед усіх захисних ТТД з м'ячем воротарі збірних команд, срібних призерів ЧС та ЧС футболу 2004–2016 років, в основний час фінальних матчів виконували таке:

- ловіння м'яча низом – 27 разів, серед них у падінні у воротах та на виходах 13 разів;
- ловіння м'яча напіввисоко – 21 раз, серед них після відскоку у воротах і на виходах – 14 разів;
- ловіння м'яча вверху (у воротах, також у стрибку й на виходах) – 11 разів, серед них 10 разів ловили м'яч у стрибку (див. табл. 2).

Найбільше разів у складних та екстремальних ситуаціях («с» і «d») виконував захисні дії воротар команди Німеччини 2008 року – 8 разів, а найменше – воротар команди Голландії 2010 року – 1 раз у ситуації «с» (див. табл. 2).

Воротарі команд, срібних призерів чемпіонатів Європи 2004, 2008, 2012, 2016 років, у 4-х фінальних матчах виконали 43 захисні ТТД з м'ячем, з них 6 разів невдало, а під час чемпіонатів світу 2006, 2010, 2014 років виконали у захисті 26 ТТД з м'ячем, з них 1 невдало (табл. 2).

Таблиця 2

Виконання ТТД з м'ячем у захисті воротарями команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу з футболу 2004–2016 років, в основний час фінальних матчів у ситуаціях з рівнями складності «а», «b», «с», «d»

№ з/п	Назва ТТД з м'ячем	Кількість виконуваних ТТД з м'ячем у ситуаціях а, b, c, d / і невдало виконаних						
		Португалія 2004	Франція 2006	Німеччина 2008	Голландія 2010	Італія 2012	Аргентина 2014	Франція 2016
1	Ловіння м'яча зверху	1c						
2	... зверху у стрибку	2d-1	1c, 2a	2a				1c
3	...у стрибку на виході					1b	1b	
4	Ловіння м'яча напіввисоко	2c	1b	1a		1d-1, 2c		
5	... після відскоку		1c, 2b	2a,1b			1c, 1b	
6	...після відскоку, на виході				3a, 1b		1b	1b
7	Ловіння м'яча низом у падінні			2c, 2b 1d-1	2a		1b, 1c	
8	... у падінні на виході	1d				3d-3,		
9	.. низом, руками знизу	2a	3a	5a	1a		1b	2b
10	Відбивання м'яча зверху		1b-1	2d				1d
11	Відбивання м'яча зверху, на виході головою							1c
12	Відбивання м'яча на рівні пояса в падінні			1d, 1c	1c			
13	Відбивання м'яча низом, руками в падінні			1c		1d		
14	Усього	8–1	11–1	21–1	8	8–4	7	6

У додатковий час фінальних матчів воротарі команд, срібних призерів чемпіонатів світу з футболу 2006, 2010, 2014 років та Європи 2016 року, виконали всього в атаці 43 ТТД з м'ячем, з них 16 невдало (табл. 3). У перерахунку на 90 хв матчу – це 129 ТТД з м'ячем, з них 48 невдалі.

Таблиця 3

Виконання ТТД з м'ячем в атаці воротарями команд, срібних призерів ЧС та ЧЄ з футболу 2006, 2010, 2014, 2016 років, у додатковий час фінальних матчів

№ з/п	Назва ТТД з м'ячем	Кількість виконуваних ТТД з м'ячем / і невдало виконаних			
		Франція 2006	Голландія 2010	Аргентина 2014	Франція 2016
1	Передача довга верхом ногою	1	2–2	3–3	2
2	Передача довга вибиванням з рук		1–1	1	
3	Передача довга ногою низом		1		
4	Передача ногою середня низом			1	
5	Передача ногою коротка низом				2
6	Передача м'яча рукою верхом довга		3–1		
7	Передача м'яча рукою низом середня	1			
8	Зупинка м'яча ногою		3	3	
9	Стандарт, коротка передача низом			1	1
10	Стандарт, середня передача низом		2		1
11	Стандарт, довга передача верхом	2–1	6–4	4–4	
12	Ведення м'яча				2
13	Усього:	4–1	18–8	13–7	8

Найбільше ТТД з м'ячем в атаці виконав воротар збірної Голландії 2010 року – 18 (див. табл. 3), а найменше воротар збірної Франції 2006 року – 4. Найбільший брак виконання ТТД з м'ячем в атаці в додатковий час у воротаря Аргентини 2014 року – 54%.

У додатковий час фінальних матчів серед усіх ТТД з м'ячем в атаці найчастіше воротарі виконували довгі передачі м'яча верхом зі стандартів (12 разів), проте воротар збірної Франції 2016 року їх не виконував.

Воротар збірної Голландії 2010 року в додатковий час фінального матчу застосовував в атаці ширше коло ТТД з м'ячем, ніж інші (див. табл. 3).

У додатковий час фінальних матчів у захисті воротарі всього виконали 13 ТТД з м'ячем, з них 3 невдало. В ігрових ситуаціях рівня складності «а» виконано 5 ТТД з м'ячем, рівня складності «b» – 1, рівня «d» – 7 (табл. 4).

Таблиця 4

Виконання ТТД з м'ячем у захисті воротарями команд, срібних призерів ЧС та ЧЄ з футболу 2006, 2010, 2014, 2016 років, у додатковий час фінальних матчів в ігрових ситуаціях з рівнями складності «а», «b», «с», «d»

№ з/п	Назва ТТД з м'ячем	Кількість виконуваних ТТД з м'ячем / і невдало виконаних			
		Франція 2006	Голландія 2010	Аргентина 2014	Франція 2016
1	Ловіння м'яча зверху у стрибку на виході		1a		
2	Ловіння м'яча зверху	1a			
3	Ловіння м'яча напіввисоко у падінні			1d-1	
4	Ловіння м'яча напіввисоко після відскоку на виході		1a, 1b		
5	Ловіння м'яча низом, руками знизу			1a	1a
6	Ловіння м'яча низом у падінні		1d-1		
7	Відбивання м'яча верхом двома руками			1d	
8	Відбивання м'яча верхом на виході кулаком		1d		
9	Відбивання м'яча ногою на виході в падінні	1d			
10	Відбивання м'яча напіввисоко після відскоку на виході				1d
11	Відбивання м'яча, що летить низом, руками в падінні				-1d
12	Усього:	1a, 1d	2a, 1b, 2d-1	1a, 2d-1	1a, 2d-1

Найбільше разів серед усіх захисних ТТД з м'ячем воротарі, срібні призери ЧС та ЧС 2006, 2010, 2014, 2016 років, в додатковий час фінальних матчів виконували «ловіння м'яча напіввисоко після відскоку на виході» та «ловіння м'яча низом, руками знизу» – по 2 рази, у нескладних ситуаціях (табл. 4). Найбільше ТТД з м'ячем у захисті виконав воротар збірної Голландії 2010 року – 5. В екстремальних ситуаціях «d» по два рази виконували захисні ТТД з м'ячем воротарі команд Голландії 2010 року, Аргентини 2014 року та Франції 2016 року.

Висновки:

1. Воротарі команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу з футболу 2004–2016 років, в основний час фінальних матчів під час атак виконали в середньому за матч 33 ТТД з м'ячем, з браком виконання 19,9%.

2. Найбільше ТТД з м'ячем в атаці виконав воротар збірної Голландії 2010 року – 52, а найменше – воротар збірної Франції 2016 року – 15. Найбільший брак виконання ТТД з м'ячем в атаці був у грі воротаря збірної Португалії 2004 року – 39%, а найменший – у воротаря Італії 2012 – 7%.

3. Найбільше разів серед усіх ТТД з м'ячем в атаці воротарі команд, срібних призерів чемпіонатів Європи та світу з футболу 2004–2016 років, в основний час фінальних матчів виконували «довгі передачі м'яча ногою верхом» зі стандартів та в ігрових ситуаціях 74 рази (у середньому 10,6 за гру), що становить 32% від усіх ТТД з м'ячем в атаці. Під час виконання «довгих передач м'яча ногою верхом» спостерігався досить високий брак виконання – 48,6%. Найменший брак виконання «довгих передач верхом ногою» був у воротаря збірної Італії 2012 року – 16,6%.

4. Воротарі, срібні призери ЧС та ЧС з футболу 2004–2016 років, в основний час фінальних матчів виконали в захисті 69 ТТД з м'ячем (у середньому за матч 9,85 ТТД з м'ячем, з браком виконання 10,1%), з них у ігрових ситуаціях з рівнем складності «а» – 33,3% ТТД з м'ячем, рівнем складності «b» – 24,6%, рівнем складності «с» – 23,2%, рівня «d» – 18,8%. Брак виконання ТТД з м'ячем у захисті був найвищим в екстремальних ситуаціях з рівнем складності «d» – 46,2%, рівня «b» – 5,9%, у ситуаціях, з рівнями «а» та «с», брак виконання відсутній.

Найбільше разів з усіх захисних ТТД з м'ячем воротарі виконували ловіння м'яча, що летів низом, – 27 разів, з браком виконання 14,8%.

5. Найбільше ТТД з м'ячем у захисті в основний час фінального матчу виконав воротар збірної Німеччини 2008 року – 21, з них у складних та екстремальних ситуаціях («с» і «d») теж найбільше – 8. Найбільший брак виконання ТТД з м'ячем у захисті у воротаря збірної Італії 2012 року – 50% (ситуації рівня «d»). Не було браку виконання ТТД у захисті у воротарів збірних Голландії 2010 року, Аргентини 2014 року та Франції 2016 року.

6. У додатковий час фінальних матчів кількість атакувальних ТТД з м'ячем воротарів команд, срібних призерів чемпіонатів світу 2006, 2010, 2014 років та Європи 2016 року порівняно з основним часом (у перерахунку на 90 хв), зменшилася на 44%, а брак виконання збільшився на 13%. У захисті кількість ТТД з м'ячем у додатковий час зменшилася на 43,5%, а брак виконання збільшився на 12,9%.

В ігрових ситуаціях з рівнем складності «d» кількість ТТД з м'ячем у додатковий час (у перерахунку на 90 хв) зросла на 61%, а в ситуаціях з рівнями «а», «b», «с» – зменшилася.

Перспективи подальших досліджень. Вивчення показників ТТД з м'ячем та їх відмінностей у грі воротарів у нападі і захисті на чемпіонатах світу та Європи.

Список використаних джерел

1. Шамардін В. М. Структура техніко-тактичної підготовленості кваліфікованих воротарів у футболі / Шамардін В. М., Хоркавий Б. В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2015. – № 2. – С. 75–79.

2. Хоркавий Б. Взаємозв'язки показників змагальної діяльності кваліфікованих воротарів у футболі / Б. Хоркавий // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Львів, 2012. – Вип. 16, т. 1. – С. 311–317.
3. Хоркавий Б. Обґрунтування форм організації техніко-тактичної підготовки кваліфікованих воротарів у футболі в експериментальній програмі / Хоркавий Б. / Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Львів : ЛДУФК, 2013. – Вип. 17, т. 1. – С. 270–277.
4. Шамардин А. И. Исследование игровой деятельности вратаря в футболе и экспериментальное обоснование методики подготовки : автореф. дис. канд. пед. наук / Шамардин Александр Иванович ; ГЦОЛИФК. – Москва, 1979. – 15 с.
5. Мильруд В. Р. Техничко-тактичеськє показателє соревновательной деятельности высококвалифицированных вратарей / В. Р. Мильруд, С. Ю. Тюленьков // сб. научных трудов 2001 г. ВНИИФК. – Москва : ВНИИФК, 2002. – С. 201–203.
6. Перцухов А. А. Сравнительный анализ технико-тактичеських показателє соревновательной деятельности вратарей разной квалификации / Перцухов А. А. // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2009. – № 4, С. 68–72.
7. Голомазов С. Футбол. Анализ игр Кубка Мира 1998 г. : метод. разработки для слушателей ВШТ / С. Голомазов, Б. Чирва. – Москва, РГАФК, 1999. – Вып. 12. – 55 с.
8. Чирва Б. Футбол. Тактика начала атак вратарями в играх Первенства Европы 2000 г. : метод. разработки для тренеров / Б. Чирва. – Москва, РГУФК, 2003. – Вып. 19. – 35 с.
9. Костюкевич В. М. Теоретичні та методичні основи моделювання тренувального процесу спортсменів ігрових видів спорту : автореф. дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.01 „Олімпійський і професійний спорт” / Костюкевич Віктор Митрофанович ; НУФВіСУ. – Київ, 2012. – 44 с.
10. Хоркавий Б. Удосконалення системи аналізу змагальної діяльності воротарів у футболі / Б. Хоркавий // Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини. – Львів, 2011. – Вип. 15, т. 1. – С. 339–346.
11. Хоркавий Б. В. Особливості розвитку фізичних якостей юних футболістів за допомогою неспецифічних і специфічних засобів [Електронний ресурс] / Богдан Хоркавий, Олександр Огерчук, Олег Колобич // Спортивна наука України. – 2017. – № 2 (78). – Режим доступу: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/issue/archive>
12. Khorakavyy B. Gargula L. Szkolenie młodzieży na Ukrainie. Nowoczesna Piłka Nożna // Teoria i Praktyka. Współczesne koncepcje szkolenia młodych piłkarzy nożnych. – Opole, 2016. – S. 70–86.
13. <http://footballtrainer.ru/goalkeeper/>
14. <http://www.dokaball.com/trenirovki1/podgotovka-vratarey/459-tekhnika-taktika-i-uprazhneniya-dlya-futbolnogo-vratarya-4>
15. <http://www.books.ru/books/podgotovka-vratarei-v-futbolnoi-shkole-243532/>

Стаття надійшла до редколегії 31.01.2018

Прийнята до друку 13.02.2018

Підписана до друку 28.02.2018